

ZKUSTE PĚSTOVAT SVĚTELNÝ KOŘEN

Setkáte-li se s nadšeným zahrádkářem, přinese vám to do života svěží zážitky, zvláště, když onen zahrádkář je žena a s nadšením vykládá o svých úspěších v pěstování téměř mystické rostliny, jakou je „světelný kořen“, neboli jam čínský. Jarmila Habrová sbírá zkušenosti z jeho pěstování od roku 2011 a kvůli němu navštívila několik odborných seminářů v ČR i v zahraničí. Pojmenování rostliny napovídá, že snad by mohl světélkovat, ale je tomu naopak, jak se dále dočtete.

Jam čínský (*Dioscorea batatas*), známý také pod označením „světelný kořen“, je už delší dobu v biodynamickém zemědělství diskutovaným tématem. Rudolf Steiner, otec biodynamiků, přisoudil této rostlině totiž významné postavení v oblasti výživy lidstva, roli potraviny, která by mohla rozhodující měrou ovlivnit jeho vývoj. Zatím se ale ve významně velkém množství nepěstuje.

Po nezdarech s množením a pěstováním kořene v Bavorsku se světelný kořen dostal nakonec k Ralfu Rössnerovi, jenž jej v současnosti pěstuje ve velkém rozsahu. Z kurzů, které pořádá, si zkušenosti přivezli čeští (i slovenští) fanoušci a snaží se kořen pěstovat, množit a předávat zkušenosti dalším pěstitelům. Metoda vypracovaná Rössnerem je certifikovaná a kořen má ochrannou známku *Lichtwurzel R*. Tu mohou použít jen pěstitelé respektující zásady biodynamického přístupu.

Paní Jarmile se podařilo ve východních Čechách dosáhnout vypěstování jamu čínského v délce asi 60 cm. Kořen je bílý, v průměru kolem 5 cm a s mnoha vlásečnicemi po stranách. Jednat se s ním musí opravdu jako v rukavičkách, hlavně při sklizni, je to totiž velmi křehký škrobovitý útvar. Ztvrdne až po několika týdnech.

Tajemství kořene

Latinský název *Dioscorea batatas* napovídá, že by rostlina mohla mít něco společného se známějšími sladkými bramborami – batáty, ale ty jsou z jiné čeledi – povíjnic. Čeleď *Dioscoreaceae* má na 650 druhů... (S některými druhy se setkáte v zahradnictvích, rostlinu v květináči můžete zakoupit, ale bez dlouhého kořene; jsou to vytrvalé rostliny.) Čeleď pojmenoval Karl Linné podle řeckého lékaře a filozofa Pedenia Dioscorida. Nitky zmínek o kořenu vedou k řeckým filozofům, k Platonovi a až k bájně Atlantidě.

Tento kořen je schopen, dle Steinera, nasávat světelný éter (co je světelný éter, o tom se musíte dočíst v autorových filozofických publikacích), a proto by mohl být lidem prospěšný. Měl by nahradit brambory. Některé rostliny *Dioscorea batatas*, pěstované ve Francii, v Americe či jinde, nevykazovaly očekávanou kvalitu. A to byl ten hlavní důvod k opětovnému získání původního druhu jamu z Číny. V roce 2002 jej R. Rössner znovu dovezl do Evropy – po méně úspěšných pokusech s pěstováním, kterému se věnoval od roku 1996.

Dvouletý kořen a nadzemní část rostliny

Chuť kořene není výrazná, při krájení vytéká neškodný sliz. V kuchyni se upravuje jako brambory. Jenže kořen má tu vlastnost, že po jeho konzumaci nemáte pocit hladu a velmi zasytí i malý kousek kořene. To potvrdila i naše pěstitelka. Fyziologicky nelze tento jev vysvětlit. Rostlina by měla mít vliv na zlepšení imunity, zlepšení fungování celého organismu. Slouží k posílení funkce sleziny, plic a ledvin, ale prý zkrášluje i pleť a vlasy; obsahuje mimo jiné fytohormon diosgenin, který se mění v těle na progesteron. Z listů lze připravit léčivý čaj (léčí průjem, astma, kašel, inkontinenci, cukrovku či citovou nevyrovnanost). A to je důvod pro pěstitele, kteří by chtěli mít „do-

V Evropě vedou stopy k rostlině *Dioscorea batatas* do dvacátých let minulého století, kdy Rudolf Steiner přednesl svůj první zemědělský kurz v osmi přednáškách v Koběřicích u Vratislavi. Na konci kurzu se prý o rostlině zmínil jen dvěma vybraným lidem, že by se mohl světelný kořen stát náhradou brambor – a na víc nebyl čas; nasedl totiž do vlaku a odejel. (Příhoda připomíná přednášky o Cimrmanovi...) Přednášky Steinera se konaly v roce 1924 a on zemřel krátce na to, v roce 1925. Takže opravdu podrobnosti k problematice nestačil říci všem.

ma“ nějakou raritu a vyzkoušet popisované vlastnosti, aby se jej pokusili pěstovat.

Kořen v zahrádce

Rostlina je dvoudomá a blahodárné vlastnosti má prý jen samčí rostlina. Patří do čeledi jamovitých neboli smldnicovitých, latinsky *Dioscoreaceae*, jak už jsme uvedli. Poskytuje jedlé hlízy a rozmnožuje se vegetativně pacibulkami nebo kořenovými řízků. Listy mají červenofialový okraj. Teprve druhým rokem je kořen vhodný ke sklizni.

Jarmila Habrová absolvovala několik kurzů a získala pacibulky kořene. Při pěstování je nutné opravdu respektovat Rössnerem vypracovanou metodu pěstění v bednách s pískem. Písek usnadňuje sklizeň dlouhého kořene. Bedny dosahují nejlépe výšky jednoho metru a nemají dno. Rostlina je totiž jakousi liánou, jejíž nadzemní část se vine nahoru po opoře a dolů roste kořen, který je však silnější směrem dolů – jako obrácená mrkev – a doroste až dvou metrů, pokud bude mít k tomu podmínky. Z praktických důvodů se pěstuje kratší. Z úzkých beden se vyjímá pomocí snímatelné bočnice. Pěstuje se zejména ve sklenících či fóliovnících, ale lze jej pěstovat i venku v hlubších a větších rýhách, v položených dlouhých korýtkách a dokonce stačí i plastový kbelík.

Paní Jarmile se pěstování jamu vydařilo hlavně vloni a může proto předat své zkušenosti dalším pěstitelům, kteří by si kořen chtěli na zahradě či ve skleníku vysadit. Může nabídnout především pacibulky a poskytnout cenné rady pro pěstování. Kořen již konzumovala – vypadá na svůj věk opravdu skvěle –, ale to zřejmě ➡

Výhoda pro členy Svazu

V dubnu 2014 (11.-13.4.) se na HOLEŠOVIČKÉM výstavišti uskuteční 10. ročník veletrhu BIOSTYL, na kterém se bude Svaz PRO-BIO prezentovat. Pro vystavující členy Svazu je připravena sleva. Vystavující členové se budou podílet na nákladech společné expozice, max. do částky 4 000 Kč na stánek. Podmínkou však je, že se zúčastní po celou dobu konání veletrhu (je tedy potřeba počítat s dostatečným množstvím zboží!). Tato cena zahrnuje krom stánku a vybavení ještě registrační poplatek, revizi, elektřinu ad. Prostor uvnitř za stánky bude sloužit jako zázemí. Parkovací průkaz si hradí každý sám. Zájemci o prezentaci výrobků zašlou závaznou registraci do 10. března 2014 na e-mail: andrea.vizinova@pro-bio.cz. Uveďte jméno a příjmení, název farmy a e-mail.

Osoba nového ministra skýtá velké naděje

Šumperk (3. února 2014) – PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců vkládá velké naděje do nového ministra zemědělství Mariana Jurečky. Farmáři doufají, že nové vedení resortu přistoupí k zemědělské problematice s potřebnou razancí i citlivostí zároveň a že nastaví jasnou a srozumitelnou koncepci, která se nebude každý rok měnit.

„Doufáme, že nový ministr Jurečka využije potenciál Společné zemědělské politiky po roce 2013, která se českému zemědělství nabízí, a že rychle pomůže nastavit spravedlivé podmínky pro české sedláky. Ti totiž už potřebují vědět, co je čeká nejen nadcházející rok, ale několik příštích let. Zemědělství je obor, který nemůže ze dne na den změnit svůj systém práce a oševní či chovatelské postupy,“ řekla manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců **Kateřina Nesrstová**.

Zemědělci podle ní potřebují vědět, co se bude od nich dlouhodobě požadovat, jak budou mít nastavené podmínky a jaké stát

nabídne možnosti podpory. Ekologičtí zemědělci rovněž od nového ministra očekávají, že bude podporovat zemědělství, které má smysl a potenciál pro budoucnost. „Měl by podporovat systémy hospodaření, které nedevastují životní prostředí, nezpůsobují erozi, nevratné ničení půdy a naopak produkují nejen výrobky v té nejvyšší kvalitě a dbají o životní podmínky zvířat, ale zároveň se vyznačují co nejmenšími negativními externalitami,“ dodala Nesrstová.

Dobrym signálem vládního angažmá Mariana Jurečky může být už to, že pochází ze zemědělské rodiny, pracuje na rodinné farmě v Rokytnici u Přerova. Nedávno rovněž prohlásil, že je podle něj důležité zvýšení potravinové soběstačnosti ČR a zvýšení úrovně českého zemědělství.

Vendula Fižová

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Kateřina Nesrstová – manažerka tel.: 583 216 609, 725 571 027; e-mail: pro-bio@pro-bio.cz.

Paní Hrbková dává ochutnávat kozí sýry vlastní produkce z Hvozdu.

ZKUSTE PĚSTOVAT SVĚTELNÝ KOŘEN

- zatím nebude důsledek sněžení pár kousků světelného kořene.

Na internetu naleznete instruktážní videa k pěstování kořene, dokonce přímo z Číny, kde se kořen nepěstuje už na povrchu jeskyňky, kdy proroste podloží a dole jej pohodlně seberou, ale vypracovaným postupem na pozemku ve větším množství (bez beden). Je to pracný způsob i při využití malé zemědělské techniky. Sušený a rozdrcený kořen se v Číně dodává do lékáren jako drahocenný lék. Pro úspěšné pěstitele by jam čínský mohl mít i ekono-

mický význam. Pokud by jam chtěli prodávat, museli by si opatřit licenci – ta je poskytována zdarma – a dodržovat způsob pěstování biodynamickými metodami.

Mnozí zemědělci, a to i ekologičtí, příliš na biodynamické metody nevěří a nedají na ně... Je totiž dost namáhavé a zdlouhavé připravit si například preparáty, kterými se posiluje růst rostlin a omezují nejrůznější škůdci a plevel, nebo respektovat postavení Měsíce a hvězd na obloze při zemědělských pracích.

Ovšem rostliny využívané biodynamiky pro přípravu tzv. preparátů opravdu fungují, byť v jednodušší podobě výluhů a zákvasů. Pomáhají v zahradě i na poli bez využití jiné „chemie“. To byl zřejmě důvod, proč někteří zemědělci těchto přístupů využili a na mnoha statcích; zejména v Rakousku a Německu, je aplikují do současnosti. Například i značka kosmetiky Weleda dává do

přípravků bylinky vypěstované s využitím těchto biodynamických metod. Drobní zahrádkáři postupující podle Výsevních dnů Marie Thunové si výsledky chválí.

Mirka Vohralíková

FOTO – archiv Jarmily Habrové

Zpracováno s využitím výkladu J. Habrové a publikace: Die Lichtwurzel, autor a vydavatel brožury Ralf Rössner, s příspěvky Clemense Hildebrandta, překlad Radomil Hradil. Dále texty na www.antroposof.sk.

